

Preek donderdag 13 mei 2010 (hemelvaartdag)

Evangelie-lezing: Johannes 17:20-26

“Ik heb hen laten delen in de heerlijkheid, die U Mij gegeven hebt” (Joh 17:22). Jezus geeft door wat Hij heeft – ook vandaag, n.l. zijn heerlijkheid. Onder de titel ‘De heerlijkheid van God’ heeft de belangrijke theoloog Von Balthasar ons zes dikke boekdelen nagelaten met totaal drieduizendachthonderdrieënzestig bladzijden. Om allemaal te beschrijven, wat Jezus hen heeft gegeven, die met Hem mee gingen, heeft een mens blijkbaar minstens drieduizendachthonderddrieënzestig bladzijden nodig.

“Ik heb hen laten delen in de heerlijkheid, die U Mij gegeven hebt”. In het begin van zijn evangelie schrijft Johannes: “Wij hebben zijn heerlijkheid gezien.” (Joh 1:14). En het eerste wat Jezus doet, laat al zien, wat wij met ons mensenverstand niet kunnen bevatten. Wanneer Jezus als gast bij een bruiloft is en de wijn op raakt, dan zegt Hij tegen de bedienden: ‘Vul de zes reinigingswatervaten met water’. Dan vullen de bedienden die vaten met elk een inhoud van een hectoliter tot de rand. Daarna zegt Jezus: ‘Schep er nu wat uit, en breng dat naar de ceremoniemeester.’ Dat doen ze en als de ceremoniemeester het water proeft, dat water geworden is, roept hij de bruidegom en zegt: ‘Iedereen zet zijn gasten eerst de goede wijn voor en als ze dronken zijn de minder goede. Maar u hebt de beste wijn tot nu bewaard!’ Johannes besluit dan: Dit heeft Jezus in Kana, in Galilea, gedaan als eerste wonderteken; Hij toonde zo zijn heerlijkheid en zijn leerlingen geloofden in Hem. (Joh 2:11).

En dan gaat het verhaal over alles wat Jezus heeft gedaan en gezegd en vergeven, verder. Mensen worden genezen van hun kwaal; in het Overjordaanse worden vijfduizend mensen verzadigd met vijf broden en twee vissen en na afloop vullen Jezus’ leerlingen nog twaalf korven met de overgeschoten brokken (Joh 6:13). Geen wonder, dat Hans von Balthasar niet genoeg had aan zes dikke boekdelen met drieduizendachthonderddrieënzestig bladzijden. Daarop doelt ook de evangelist Johannes, als hij aan het slot van zijn evangelie opmerkt, dat er nog veel en veel meer opgeschreven had kunnen worden over wat Jezus gedaan heeft. Maar, schrijft hij tenslotte, ik meen, dat de wereld zelf de boeken, die geschreven werden, niet zou kunnen bevatten. (Joh 21:25) De heerlijkheid en grootheid van de zoon van God is voor alle boeken en bibliotheken te groot.

En nu stelt Jezus: “Ik heb mijn heerlijkheid (NBV grootheid) – en dat wil zeggen: de macht om te doen wat Ik doe – gegeven aan hen, die in de toekomst in Mij geloven”. Zeshonderd liter wijn voor één bruiloft, was volgens de evangelist Johannes Jezus’ eerste demonstratie van een heerlijkheid, die Hij aan de zijnen van alle tijden gegeven heeft.

Wie dat tot zich laat doordringen, ontdekt, dat we dus omringd zijn door een overvloed van God, door een weelde ongekend, door een goddelijke overdaad, kortom: door een geschiedenis zonder einde. Jawel, we staan er middenin. Ongelooflijk – wanneer we hier vanochtend samenkomen in de naam van de Vader en van de Zoon en van de heilige Geest, dan kan het niet anders of deze oneindige geschiedenis gaat door.

Maar als dat de waarheid is, dan zou er toch een echo bij Kana en het Overjordaanse vandaan ook hier bij ons moeten gaan klinken?! Dan zou er aan de overvloed van wijn en brood geen einde moeten komen?! Jammer genoeg licht er in onze kerk maar af en toe een sprankje van de heerlijkheid en grootheid op.

Een leider van een opwekkingbeweging in de 19de eeuw, kon het nogal eens hebben over de ‘magerheid en schamelheid van de christelijke kerk’, vergeleken met de volheid en overdaad van het begin. Als ‘magerheid en schamelheid’ een kenmerk van de kerk wordt, dan is alle heerlijkheid en grootheid, die Christus aan de zijnen geeft, in feite verdwenen. Maar zo’n conclusie gaat me veels te vlieg. Voordat Jezus voor de zijnen bidt, bidt Hij eerst voor zichzelf: “Vader, de ure is gekomen; verheerlijk uw Zoon, opdat uw Zoon U verheerlijke” (Joh 17:1). En wanneer dan zijn uur slaat en Jezus het offer van zijn leven gebracht heeft in de dood aan het kruis, dan stroomt er geen wijn, maar vloeien er bloed en water uit zijn zijde (Joh 19:34).

Een joodse denker formuleerde daarom de heerlijkheid van God heel beknopt in drie woorden: “De heerlijkheid en grootheid van God is het ‘anders-dan-zijn’(autrement qu’être)”. Die heerlijkheid kan ik dus niet uitputtend beschrijven, ook niet met een film of een schilderij vastleggen. En wie erover begint te vertellen, komt nooit tot een eind. Omdat God anders is dan zijn schepping, is zijn heerlijkheid en grootheid ‘anders-dan –zijn’. Daarom hebben we moeite, zusters en broeders, om de hemelvaart van Christus, de opzwaai van de Zoon in de heerlijkheid en grootheid van God te

begrijpen. Hoe kan ons beperkte verstand bevatten, wat alle boeken van deze wereld niet kunnen bevatten (Joh 21:25b) ?

Maar zegt iemand uit het Oude Testament: Niet met de twijfel, maar met het ontzag voor JHWH begint de wijsheid (Spr 9:10). Wanneer Jezus bidt tot zijn Vader, dan beluisteren we goed dat Hij eerbiedig ontzag voor God heeft en dat Hij zijn laatste wil bekend maakt: Jezus wil de eenheid van de gelovigen. Opvallend is wel het verschil: Van de *heerlijkheid en grootheid* zegt Jezus, dat Hij die *aan de zijnen gegeven heeft*. Maar voor hun eenheid moet Hij *tot de Vader bidden*. Deze eenheid bestaat nog niet. Daarom moet de Zoon naar de Vader, om daar voor de zijnen te pleiten en te bidden: "Laat hen allen één zijn, Vader. Zoals u in Mij bent en Ik in U, laat hen zo ook in ons zijn" (Joh 17:21 NBV). Jezus hecht heel veel belang aan zijn bede tot de Vader om de eenheid ; daarom herhaalt Hij de voorbede: "opdat zij één zijn, gelijk Wij één zijn: Ik in hen en Gij in Mij" (Joh 17:22 NBG). En de herhaling is nog niet voldoende; daarom zegt Jezus het nauwkeuriger: "dat zij volmáákt zijn tot één".

Tegen deze dringende voorbede om hun eenheid, gedaan door Jezus, hebben de christenen driemaal 'nee' gezegd. We willen niet één zijn – wij zijn protestanten. We willen niet één zijn – wij zijn katholieken. We willen niet één zijn – wij zijn orthodoxen uit Griekenland en Oekraïene. En wij, wij hier in Schoonhoven zijn nog iets veel beters...

In zekere zin is ook de eenheid van de christenen 'anders- dan -zijn'. Want alles wat is, wil zelf zijn. Daarom spoelt de regen de grond weg, laat de zon de sneeuw smelten en heeft uw tuin goede verzorging nodig. De magerheid en schrielheid van de christelijke kerken hangt misschien hiermee samen, dat we als christenen amper zorgzaam en secuur met elkaar omgaan. En dat het ons niet goed lukt, om met elkaar te delen. Dan hebben niet de overvloed en de weelde de overhand, maar juist het gebrek en de schamelheid. (En de heerlijkheid en grootheid, die Christus met ons wil delen - die blijft alleen maar op papier bestaan.)

Nu vieren we vandaag het feest van hemelvaart en we richten onze ogen daarheen, waar ook Jezus zijn ogen naar richtte. "En Hij hief zijn ogen ten hemel" staat er aan het begin van zijn hogepriesterlijk gebed (Joh 17:1). Daarheen moeten wij ons wenden, wanneer we achter Jezus aan en met Jezus samen voor de eenheid te bidden. Die is allereerst niet in onze verdeelde christenheid op aarde te vinden, maar die is boven; die eenheid moet eerst van boven in onze wereld komen, zodat het dag wordt en alle mensen een licht opgaat. Jezus zelf ziet de eenheid van de zijnen als onmisbare voorwaarde voor het geloof van de wereld. Het is daarom, dat de zijnen één moeten zijn, "opdat de wereld gelooft, dat U, Vader, mij gezonden hebt"(Joh 17:21). Deze eenheid moet groeien, moet tot volkomenheid uitgroeien, "opdat de wereld zal begrijpen, dat U Mij hebt gezonden en dat U de mijnen liefhad, zoals U mij liefhad" (Joh:23).

Wanneer we zorgzaam en secuur met elkaar omgaan, dan ontstaat er eensgezindheid, en wordt het geloof nodigend en zelfs meeslepend, omdat de eenheid een vrucht van de liefde is. God heeft immers zijn Zoon liefgehad "voor de schepping van de wereld". En nu beweegt een stroom van liefde van de Vader naar de Zoon, van Christus naar de zijnen. In de liefde van de leerlingen onder elkaar beweegt deze stroom verder en neemt ons mee. (Let wel, het is niet altijd goed om met de stroom mee te drijven; soms moet een mens juist tegen de stroom in zwemmen.) Maar het is in dit geval zeker goed, om met de stroom mee te drijven, die vanuit het paradijs onze woestijn binnen stroomt. En met de stroom mee drijven - dat houdt nu in, dat we geloofwaardig voor de eenheid bidden; dat houdt in, dat we stappen zetten naar de eenheid toe.

Iemand kwam twintig jaar geleden met een origineel voorstel, om de grenzen tussen de beide confessies te verkleinen door de protestanten voor de katholieken en de katholieken voor de protestanten te laten collecteren – een vorm van zorgzaam en secuur omgaan met elkaar. Ik heb nooit gehoord, of de kerkelijke besturen met dit voorstel iets gedaan hebben. Maar het blijft een goed idee en misschien moesten we het om te beginnen in Schoonhoven en Willige Langerak gaan doen. Wij voor de Barthelomeüs-parochies en zij op hun beurt voor onze Protestantse gemeentes. Het hangt alleen af van de bereidheid en wilskracht van de vrouwen en mannen in onze stad en daarbuiten. En ... wat klein is, kan groot worden en kan een lichtend voorbeeld worden voor anderen.

Hannah Arendt, de Joodse filosoof, was in 1933 noodgedwongen uit Duitsland vanwege haar afkomst geëmigreerd en via een omweg in Parijs terecht gekomen. Daar hield ze zich samen met veel andere emigranten in leven, zo goed en zo kwaad als het kon. Op een avond werd ze uitgenodigd bij de katholieke denker Gabriel Marcel. Die ontving ook een andere gast, een bekende Russische filosoof en christen. Die drie zullen 's avonds wel niet over het weer hebben zitten praten. Maar toen Hannah Ahrendt jaren later aan haar vrienden over deze avond vertelde, begon

ze niet over de diepgravende gesprekken met de twee andere denkers, maar over de badkuip bij Gabriel Marcel thuis. "Die was tot de rand gevuld met aardappels en alle gasten, die geen geld of iets te eten hadden, werden dringend uitgenodigd, om zoveel als we konden dragen mee te nemen."

Wanneer de Zoon van God met ons zijn heerlijkheid en grootheid deelt, dan krijgt iedere vrouw of iedere man iets om door te geven aan een ander. Dat hoeven niet per se aardappels te zijn – als maar de stroom bij God vandaan verder beweegt. Ieder mens heeft de mogelijkheid om aan de drieduizendachthonderddrieënzestig bladzijden van die Zwitserse theoloog een paar bladzijden toe te voegen.

Ds. C.W. Koole